

Otakar Hostinský
2. 1. 1847 Martiněves
† 19. 1. 1910 Praha

- studovat filozofii a estetiku na FF (1867–68 na univerzitě v Mnichově); studium uzavřel v r. 1869 doktorátem filozofie. Živil se pak jako publicista a redaktor: přispíval do Dalibora, Hudebních listů, Pokroku, Národních listů, Osvěty, přednášel často pro veřejnost, zejména v rámci Umělecké besedy. Ve svých prvních pojednáních se představil jako stoupenec B. Smetany a jeho pojetí národní hudby. V r. 1887 se na pražské univerzitě habilitoval pro estetiku a dějiny hudby a začal přednášet na univerzitě. Zároveň se stal profesorem dějin umění na Akademii výtvarných umění. Po rozdělení univerzity (1882) působil na FF české univerzity jako profesor estetiky a dějin hudby; 1894–1904 vedl odbor dějin umění. K jeho žákům patřili O. Zich, Z. Nejedlý.

Darwin a drama (Lumír 1873)

- Vědecké zkoumání člověka
- Individuální rozdíly a detaily
- Zdokonalování a zachování druhu – přirozeným výběrem a bojem o život – láska a sobectví
- Boj jednotlivce s překážkami – dramatický konflikt
- Pravda má člověkem otrást

O realismu uměleckém (Květy 1890)

- umění celé Evropy, diskuze kolem něj je pozitivní, příchod nových talentů a nových směrů je vždy pro umění dobrý
- přirovnává ke Smetanovi, který srovnal českou hudbu se světovými tendencemi
- realismus v Evropě vznikl i díky některým politickým událostem (Francouzská revoluce, sjednocení Německa) + vědecký pokrok (Darwin) + sociální hnutí

- K porozumění umění je třeba historický i kritický výklad
 - jak a čím vzniklo nové hnutí?
 - jaký má vliv na další umělecký vývoj?
- rozhoduje-li umělec podle subjektivních pohledů, nemůže čekat, že všichni ostatní, budou soudit stejně
- realismus jako spor mezi krásou a pravdou

Krásna X Pravda

- Nejvyšším zákonem umění jest krásna; a kdykoli pravda jí odporuje a překáží, musí pravý umělec, ač nedovede-li dokonale vyhověti oběma, straniti krásně, nikoli pravdě.
- Konec krásna, konec umění!
- Pravda umělecká, tj. věrnost obrazu uměleckého, jest právě tak prvem estetickým, činitelem krásna, jako úhlednost linií a tvarů, harmonie barev a zvuků, plynulost a kontrast myšlenek básnických, souměrnost kompozice celkové.
- - realismus se nestaví proti krásně, ale pouze neodděluje krásnu od šeredna, dobro od zla, vznešené od hrozného... přijímá vše tak, jak to život přináší

NATURALISMUS

- z Darwinovy teorie zdůrazňuje především:
 - všechny formy života mají společný původ
 - vývoj druhů je vysvětlitelný přežitím nejlépe přizpůsobených organismů.
- dědičnost a prostředí je hlavní determinující faktory lidského osudu. Jestliže lidské jednání nazíráme jako produkt dědičnosti a prostředí, pak je determinováno faktory vymykajícími se kontrole jedince, alespoň částečnou odpovědnost za nežádoucí chování tohoto jedince musí tedy přijmout společnost, která existenci těchto nepříznivých vlivů dědičnosti a prostředí umožňuje.
- X realisté - jedinec a jeho úděl je určován svou povahou a okolnostmi, jež ho obklopují X naturalisté – determinismus chápou osudově, jako nevyhnutelnost.
- Naturalismus v člověku přeceňoval temperament, instinkty, pudy. To pak vedlo ke zveličování všeho mechanického a pudového v člověku i v jeho okolí, k ironizování citů i duchovních vznětů jako falešných iluzí a prázdných či groteskních gest. Od realistické estetiky se naturalistická liší tedy ironickým přízvukem a hyperbolizací. Realismus má působit neutrálně, nestranně a věrohodně.

Realistická metoda

- požadavek na umělcovu opravdovost (nic vylhaného, nic vypůjčeného, nic lhostejného)
- historická pravdivost nezaručuje ještě realismus, podstatná je (psychologická) pravděpodobnost a přirozenost
- Konkrétnost
- Stylizace

Pouhá fotografie?

- není výsledným uměleckým dílem, ale je pro umělce pouze studií k budoucímu dílu
- volba tématu (zobrazovaného předmětu)
- „realismus má v konkrétních zjevech pouze své východisko a cílem je vyvolání konkrétního dojmu, jímž působí umělecký obraz těchto zjevů.“

Realismus X Idealismus

- Hostinský neklade do ostrého kontrastu
- Idealista – předmět zájmu ve vlastní fantazii
- Realista – předmět zájmu ve skutečnosti
- Idealismus - vhodný pro alegorii, mýtus, báji, legendu, náboženský výjev
- Realismus – vhodný pro román, drama, historický obraz
- Idealista – směřuje od myšlenky k obrazu
- Realista - směřuje od obrazu k myšlence